

Дунаєва Т.Є.

*Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса НАПрН України,
науковий співробітник відділу дослідження проблем кримінального
процесу та судоустрою, кандидат юридичних наук*

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ТРАНСКОРДОННОЇ ЗЛОЧИННОСТІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Демократичні зміни в суспільстві України на шляху до євроінтеграції у світове співтовариство призводять до того, що кордони стають прозорішими, спрощується порядок їх перетину, збільшуються міграційні процеси тощо. Все це призводить до такого явища як транскордонна злочинність, окремою складовою якої є організована злочинність та корупція. Щоб ефективно їй протидіяти потрібно враховувати складнощі у взаємодії між правоохоронними

органами різних країн, відмінності у кримінальному та кримінальному процесуальному законодавстві (Дунаєва Т.Є. Ефективність діяльності органів кримінального переслідування щодо запобігання службової недбалості в контексті євроінтеграції України [Текст] / Т.Є. Дунаєва // Правові засади підвищення ефективності боротьби зі злочинністю в Україні: матеріали наук. конф. (м. Харків, 15 трав. 2008 р.) / ред. кол.: В.І. Борисов (голов. ред.) та ін. – Х.: Право, 2008. – С. 294-295. – 296 с.). Від того, наскільки адекватно правоохоронні органи протидіятимуть злочинності зокрема організованим, залежить зменшення або збільшення її рівня. Тому питання правового регулювання міжнародного співробітництва країн Європейського Союзу та України у сфері боротьби з організованою злочинністю і корупцією набувають все більшого значення, оскільки потребують формування, становлення і функціонування нової системи взаємовідносин для ефективної прикордонної співпраці. Зокрема, Україна межує з такими країнами як: Республіка Білорусь, Республіка Польща, Румунія, Республіка Молдова, Російська Федерація, Словацька Республіка, Угорщина.

Протидія злочинності відповідно до європейських стандартів відбувається на двох рівнях: національному (діють національні органи кримінальної юстиції), та міждержавному (утворюються загальноєвропейські органи спеціальної компетенції, що здійснюють завдання охорони правопорядку).

Відповідно до Стратегії національної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 284/2015, зовнішньополітична діяльність України у світі в умовах нестабільності глобальної системи безпеки повинна дотримуватися політики європейської і євроатлантичної інтеграції та здійснюватися на глобальному, регіональному та субрегіональному рівнях (Про рішення Ради Національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України»: Указ Президента України від 26 травня 2015 року № 284/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/287/> 2015). Забезпечити ефективну взаємодію правоохоронних органів України країнами-сусідами з метою боротьби з організованою злочинністю лише в прикордонних регіонах зобов'язані такі державні структури як Адміністрація Державної прикордонної служби, Національна поліція України, обласні державні адміністрації (Артюмов І.В. Транскордонне співробітництво в євроінтеграційній стратегії України [Текст] / І.В. Артюмов: монограф. / Закарпат. держ. ун-т, Навч.-наук. ін-т філос. та євроінтеграц. дослідж. – Ужгород, Ліра, 2009. – С. 10-11. – 520 с.).

Глобалізація світу, стирання кордонів між країнами збільшують виклики та загрози з боку транскордонної злочинності, тому ця проблема потребує особливої значущості в світлі набуття Україною асоційованого членства в ЄС.

Головне завдання Європолу полягає в забезпеченні порядку та безпеки на території ЄС не лише за допомогою інформаційного обміну оперативними відомостями між органами кримінальної юстиції країн- членів, а й шляхом удосконалених способів розслідування злочинів транскордонної злочинності, яка має розгалужену систему, «канали зв'язків» тощо, так і розкриття злочинів, які вчиняються наодинці.

Тому з метою неприпустимості розповсюдження такого явища

як транскордонна злочинність, необхідно прийняття додаткових заходів, які будуть ґрунтуватися на глобалізації та можливостях інформаційних технологій. Інформаційна взаємодія Європолу здійснюється за допомогою SIS II (Шенгенська інформаційна система другого покоління). Європол посідає особливе місце в організаційному механізмі ЄС – організація міжнародного співробітництва у сфері протидії транскордонної злочинності.

З метою більш ефективної протидії транскордонній злочинності створений Євроюст. Він розширяє співробітництво та координацію між національними слідчими органами та органами прокуратури.

Також створений Регіональний центр по боротьбі з транскордонною злочинністю і корупцією Ініціативи у відношенні співробітництва в Південно-Східній Європі (СЕКІ), який об'єднує 11 країн Балканського регіону і спрямований на протидію організований злочинності (Southeast European Cooperative Initiative Activities Report for 2009 and Challenges for 2010 [Електронний ресурс]: Contribution to the 17th Ministerial Council Meeting 1-2 December 2009 Athens // OSCE. – Режим доступу: <https://www.osce.org/cio/40625?download=true>). В цьому Центрі, який розташований у м. Бухарест (Румунія) працюють співробітники поліції та митниці, що здійснюють обмін інформацією між правоохоронними органами держав-учасників.

Національний орган будь-якої держави-учасниці спрямовує запит щодо регіональної допомоги через свого офіцера зв'язку, який потім спрямовує їх офіцерам зв'язку відповідних держав.

Отже, для мінімізації впливу кримінальної глобалізації доцільно поглибити співпрацю з такою європейською інституцією як Європейське поліцейське відомство, яка успішно протидіє транскордонній злочинності та застосовує єдині стандарти у сфері протидії злочинності.